

"Äktenskapet är en Guds gåva"

inspiration äktenskap gudstjänst

Text: Stefan Gustavsson och Ola Nilsson

I det upprop och de andra texter som aktionskommittén Bevara Äktenskapet har publicerat – såsom debattartikeln i Svenska Dagbladet 22 februari 2006 – har argumentationen för att bevara äktenskapet utgått från allmänmänskliga resonemang och FN:s allmänna deklaration och barnkonvention. **Genom detta dokument vill vi för första gången skriva om äktenskapet utifrån ett teologiskt perspektiv.** Uppropet Bevara Äktenskapet är inte först och främst ett "religiöst upprop", utan ett upprop som riktar sig till alla de i vårt land som vill värna det klassiska äktenskapsbegreppet åt framtida generationer. Bland dessa är de kristna religionsutövarna en stor grupp. **Här vill vi därför ge inspiration åt de kyrkor och församlingar som vill ägna en gudstjänst eller annan sammankomst åt äktenskapet.** Inledningsvis ges inspiration åt förkunnelsen och längre fram praktiska tips kring namninsamling. ►

*Äktenskapet är en Guds gåva
instiftat till sambällets bestånd,
till människors hjälp och glädje,
till inbördes stöd och fördjupad sambörighet
i mörka och ljusa dagar.*

*Att leva som man och hustru
är att leva i förtroende och kärlek,
att ha ansvar för varandra och hemmet,
(och tillsammans ta emot och fostra sina barn)
och att troget stå vid varandras sida.*

TEMA När vi förstår att äktenskapet är "Guds gåva", blir vi mer rädda om och vill värna det så som Gud gav oss det.

Äktenskapet instiftas ► Textstycket ovan ingår i inledningen till Svenska kyrkans vigselgudstjänst. I en alternativ inledning betonas istället att äktenskapet är "ett heligt förbund, förordnat och välsignat av Gud, himmelens och jordens skapare".

Texten som beskriver hur Gud instiftar äktenskapet återfinns i Bibelns början, och bekräftas senare av Jesus Kristus. Efter att sju gånger har sagt att det Han har skapat är gott, säger Gud "det är inte gott" – att mannen är allena (1 Mos 2:18, 1917 års översättning). *Om inget annat anges är citaten från Bibel 2000:*

²¹. Då försänkte Herren Gud mannen i dvala, och när han sov tog Gud ett av hans revben och fyllde igen hålet med kött. ²². Av revbenet som han hade tagit från mannen byggde Herren Gud en kvinna och förde fram henne till mannen. ²³. Då sade mannen:

"Den här gången är det ben av mina ben, kött av mitt kött.
Kvinna skall hon beta, av man är hon tagen."

²⁴. Det är därför en man lämnar sin far och mor för att leva med sin hustru, och de blir ett.

3 "Äktenskapet är en Guds gåva"

Redan tidigare, i kapitel 1, har vi fått veta att Gud givit en särskild välsignelse till mänskligheten, och ställt henne i en unik relation till sig själv och skapelsen:

26. Gud sade: "Vi skall göra människor som är vår avbild, lika oss. De skall härska över havets fiskar, himlens fåglar, boskapen, alla vilda djur och alla kräldjur som finns på jorden." 27. Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne. Som man och kvinna skapade han dem. 28. Gud välsignade dem och sade till dem: "Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er. Härska över havets fiskar och himlens fåglar och över alla djur som myllrar på jorden."

Lärdomar av skapelsen ► Första Moseboks inledande kapitel är en fascinerande beskrivning av mänsklighetens livsvillkor. Genom skapelseberättelsens två infallsvinklar – den första övergripande och den andra med fokus på människans skapelse – läggs flera andliga sanningar i dagen, bl.a:

1. Individens värde Genom att inledningsvis skapa *en* människa visar Gud att Han vill ha en personlig relation till varje enskild människa. Det är inte främst mänskligheten som kollektiv som är Guds avbild med ett omätbart värde; det är den enskilda människan. Gud ger den människan namnet Adam.

2. Man & kvinna Därefter skapar Gud den andra människan, av den första människan. När Gud fortsättningsvis talar till dessa två, använder han alltså namnet Adam för dem båda. Innebörden i detta handlande är att mannen och kvinnan är av exakt samma värde i sina egna och Guds ögon. Eva är "en medhjälpare åt honom, en som är hans like" (Folkbibelns översättning av 1 Mos 2:18). Adam själv utbrister som det mest självklara: "Den här gången är det ben av mina ben, kött av mitt kött." I sin hustru ser han en jämlike, det

4 "Äktenskapet är en Guds gåva"

vi i dagligt tal kallar make och maka. På intet sätt ger Gud man och kvinna olika värde, utan tvärtom är det man och kvinna som *tillsammans* utgör avbilderna av Gud.

3. Äktenskap & familj I detta handlande ser vi också att Gud som första mellanmänskliga institution på jorden instiftar äktenskapet och därmed familjen. Familjen uppstår naturligt genom mannen och kvinnans samliv. Att äktenskapet och familjen har ett särskilt värde för Gud ser vi också i att fyra av de tio budorden handlar om äktenskap, familj och hemmet/privatlivets helgd (bud 4, 6, 9 och 10). Det är självklart så att Adam och Eva får *Guds välsignelse tillsammans*: "Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er." (1 Mos 1:28) *Människan behöver gemenskap för att "bli" människa.*

4. Samhälle & familj Familjen, byggd på äktenskapet mellan man och kvinna, existerar före samhället och staten, och utgör också grunden för dessa. Budet/välsignelsen att "uppfylla jorden" och att "bruka och vårda den" (1 Mos 2:15) talar inte bara om familj och lantbruk (!), utan i lika hög grad om att kultivera och civilisera jorden och bygga det mänskliga samhället.

Jesus bekräftar äktenskapets ursprung ► När Guds son föds som Människosonen är det in i en familj, där Maria och Josef är trolovade och ingår äktenskap (Matt 1-2 och Lukas 1-2). När han sänder ut sina lärjungar att förkunna evangeliet sänder han dem till familjer/hushåll¹ (Matt 10:11f). När Jesus etablerar sin församling, gör han det med familjen som förebild (Matt 12:48-50). När församlingen växer fram är det i form av en "husförsamling-gemenskap" (Rom 16:5, 1 Kor 16:19, Kol 4:15 m.fl.).

¹ Ordet "hus" bygger på grekiskans *oikos* = hushåll (vårt "ekonomi"). I ett hushåll ingick förutom det vi idag kallar familj ofta ytterligare generationer och tjänstefolk.

5 "Äktenskapet är en Guds gåva"

Familjen, byggd på äktenskapet mellan en man och en kvinna, är viktig både ur Gamla och Nya testamentets perspektiv, både ur skapelse- och frälsningsperspektivet. Därför är det inte förvånande att vi läser hur Jesus betonar och bekräftar äktenskapets instiftande i skapelseberättelsen (Matt 19):

³ Några fariseer kom fram till honom för att sätta honom på prov och frågade: "Är det tillåtet för en man att skilja sig från sin hustru av vilken anledning som helst?"⁴ Han svarade: "Har ni inte läst att Skaparen från början gjorde dem till man och kvinna?"⁵ Och han fortsatte: "Därför skall en man lämna sin far och sin mor för att leva med sin hustru, och de två skall bli ett. De är inte längre två utan ett."⁶ Vad Gud har fogat samman får människan alltså inte skilja åt."⁷ De frågade: "Varför har i så fall Mose bestämt att mannen skall skriva ett skilsmässobrev för att skilja sig?"⁸ Han svarade: "Därför att ni är så förstockade tillät Mose er att skiljas från era hustrur, men från början var det inte så.

Apostlarna delar Jesu äktenskapssyn ► Vid upprepade tillfällen talar NT:s epistlar om äktenskapet. När Paulus citerar skapelseberättelsen säger han dessutom att äktenskapet utgör en förebild på Jesus och församlingen (Ef 5):

²⁷ Ty han ville själv låta kyrkan träda fram till sig i härlighet utan minsta fläck eller skrynkla; helig och felfri skulle den vara.²⁸ På samma sätt är också mannen skyldig att älska sin hustru som sin egen kropp. Den som älskar sin hustru älskar sig själv,²⁹ ty ingen har någonsin avskytt sin egen kropp, utan man ger den näring och sköter om den så som Kristus gör med kyrkan —³⁰ vi är ju delarna som bildar hans kropp.³¹ Därför skall en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de två skall bli ett.³² Detta rymmer en stor hemlighet, här låter jag det syfta på Kristus och kyrkan.³³ Men dessutom skall var och en av er älska sin hustru som sig själv, och hustrun skall visa respekt för sin man.

6 "Äktenskapet är en Guds gåva"

Några kyrkofäder om äktenskapet ►

Tertullianus, Till min fru, brev 2, ur kap 8 (år 206) Varifrån skall vi finna ord nog att helt uttrycka glädjen i det äktenskap kyrkan fogar samman och offret bekräftar och välsignelsen tecknar och beseclar; (det som) änglarna förmedlar nyheterna om till himlen och Fadern bekräftar. Ty även på jorden gifter sig inte barnen rätt och riktigt utan sina fäders samtycke.

Vad för slags par är det hos två troende, som har del i ett enda hopp, en önskan, en tuktan, en och samma tjänst. Båda är bröder, medtjänare, ingen åtskillnad i ande eller kött. Nej de är förvisso "två i ett kött". Där köttet är ett, är också anden en. Tillsammans ber de, tillsammans bugar de sig i stoftet, tillsammans utför de sina fastor, gemensamt undervisar de, gemensamt förmanar de, gemensamt stödjer de. Jämställda hittar man båda två i Guds kyrka; på jämställt sätt på Guds fest; på jämställt sätt i trångmål, i förföljelser, i vederkvickelser. Ingen gömmer sig för den andre; inte heller undanhåller sig den andre; inte heller är någon besvärlig mot den andre. Den sjuke får besök, den fattige får lindring, med frihet. Allmosor ges utan åtföljande kval; offer görs utan skrupler; daglig arbetsamhet utförs utan hinder; man ger inte tecken i smyg, ingen darrande hälsning, ingen stum välsignelse. Mellan de två ekar psalmer och hymner; och ömsesidigt utmanar de varandra att bäst sjunga till sin Herre.

Då Kristus ser och hör sådana ting, glädder han sig. Till dessa sänder han sin egen frid. Där de två är, där är han likaså själv. Där han är, där finns inte den Onde.

Origenes, Kommentar till Matteusevangeliet, ur kap 14 (år 244) Och det är Gud som har sammanfört de två till ett, så att de inte längre är två, från den stund då kvinnan gifter sig med mannen. Och eftersom Gud har fört dem samman, finns det i det fall då de två fogats samman av Gud en "gåva". Och Paulus, som känner till detta, att äktenskap i enlighet med Guds Ord var en "gåva", precis som det heliga celibatet var en "gåva", säger: "Men jag skulle önska, att alla människor vore som jag själv; Men var och en har sin särskilda gåva från Herren, den ena på ett sätt, den andra på ett annat sätt."

7 ”Äktenskapet är en Guds gåva”

Forts. Några kyrkofäder

Johannes Chrysostomos, Om Matteus, ur kap 62 (år 370) Och de som har fogats samman av Herren såväl erinrar sig som efterlever föreskriften: ”Ni män älska era hustrur, såsom Kristus älskar kyrkan”. Frälsaren befallde sedan: ”Vad Gud har fogat samman, det må människan inte åtskilja”

Se en lärares visdom. Jag menar, att då han tillfrågades, om det var lagligt, så svarade han inte genast: det är inte lagligt. Det sade han, för att de inte skulle bli upprörda och hamna i tumult. Men innan avgörande kom på grund av hans argument, så tolkade han detta manifest, genom att visa att detta också var bud från hans Fader, och att han inte påbjöd dessa ting i opposition till Mose utan i full överensstämmelse med honom.

Men lägg märke till, att han argumenterar starkt inte endast från skapelsen utan också från sitt bud. Ty han sade inte, att han endast gjorde en man och en kvinna, utan också att han gav sin befallning att den ende mannen skulle sammanfogas med den enda kvinnan. Men om det hade varit hans vilja, att han skulle ta bort denna enda och ta in en annan, så skulle han, när han hade gjort en man, ha format många kvinnor. Men nu visade han både genom det sätt han skapade och genom det sätt han gav lagen, att en man kontinuerligt måste bo med en kvinna och aldrig bryta förbindelsen med henne.

Cyrillus av Alexandria, Kommentar till Johannes' ev., ur kap 2 (år 429) När bröllopet firades i Kana, står det klart, att det skedde helt värdigt, ty förvisso var Frälsarens Moder där. Och Frälsaren tillsammans med lärjungarna var också inbjudna. Och det att han utförde under var förmer än att han förplågade dem i festen, och det gällde särskilt detta, att han kunde helga själva begynnelsen för den mänskliga generationen, vilket förvisso är en angelägenhet som berör köttet.

Källa: www.katolik.nu

8 ”Äktenskapet är en Guds gåva”

Den rådande synen i samhället? ► Detta sätt att se på familjen och äktenskapet, som Jesus Kristus växte upp i och ytterligare stadfäste, var fortfarande den rådande synen i Europa och omvärlden när FN-deklarationen antogs 1948. Därför säger artikel 16:

1. Full vuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning på grund av sin ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. De äga lika rättigheter vid giftermål, under äktenskap och vid äktenskaps upplösning. 2. Äktenskap må ingås endast med de blivande makarnas fria och fullständiga samtycke. 3. Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och äger rätt till skydd från samhället och staten.

Notera särskilt fraserna ”ingå äktenskap och bilda familj” och ”familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället” – i den engelska översättningen, ”the natural and fundamental group unit of society”.

Hur har kyrkans syn påverkat samhället? ►

Den katolska kyrkans lära om samhället och familjen kan lite förenklat sammanfattas med ordet *subsidiaritet*. Det innebär att större institutioner finns till för att hjälpa de mindre, och att de större inte får inkräkta på de mindres område. T.ex. existerar staten för individernas skull och för att stärka äktenskapet och familjen. Inte tvärtom. Den sociala ordningen störs om staten förstör eller övertar familjens eller äktenskapets funktioner.

Inom reformationen växte istället läran om *sfärernas suveränitet* fram. Den innebär för det första att individen är *direkt* ansvarig inför Gud själv, inte *genom* kyrkan. På samma sätt står alla samhällets sfärer – stat, samhälle, skola, familj, företag osv – direkt under Gud, utan att behöva gå genom kyrkan. Varje sfär begränsas av de andra, och får inte heller dominera över de andra, då alla har ett gudomligt ursprung. Gud utkräver ansvar från staten och dess ledare om de går utanför sin sfär.

9 ”Äktenskapet är en Guds gåva”

Sanningen och nåden ► Idag är äktenskapet och familjen utsatt för angrepp från flera olika håll – både på det individuella planet och i samhället i stort. Det är därför av största vikt att församlingen står upp till försvar för äktenskapet så som Gud har gett det till oss. Jesus väjde inte för de svårigheter män och kvinnor kunde uppleva i äktenskapet, men anförtrorde samtidigt ett ideal – med rötterna i skapelsen – åt sin församling.

När vi talar om äktenskapet måste vi därför lyfta upp både idealet och, i barmhärtighet emot de som upplevt misslyckanden på området, tala nåd. Jesus kom med *både* ”sanningen och nåden” (Joh 1:17). Men ingen mår bra av att vi tystnar i vår förkunnelse om det äktenskapliga idealet – allra minst det uppväxande släktet. Detta är också hur samhället fungerar, exempelvis när det gäller trafiken. För att så få människor som möjligt ska komma till skada finns regler (ideal) som är till för att förhindra olyckor. Men om en människa trots detta kommer till skada, sänder vi självklart ut all den hjälp och sjukvård (nåd) de kan behöva. Ideal och nåd är två sidor av samma mynt.

En kultur och ett samhälle utan Gud kan gå fel. Därför uppmanar Jesus sin kyrka att vara jordens salt, världens ljus och att älska sin nästa såsom sig själv. Med denna utgångspunkt bör kristna sträcka sig ut i samhället. Detta är också den förmån – och skyldighet – vi har som medborgare i ett demokratiskt samhälle.

Att återuppliva kärleken i äktenskapet ► Slutligen några ord om att återuppliva kärleken och förtroendet i ett sargat eller ”trött” äktenskap. Föreställ dig vilken kris Adam och Eva upplevde när de var och en bidragit till mänsklighetens största katastrof – syndafallet. Då är det fascinerande att se hur Gud efter denna ”kris” uppmuntrar till försoning mellan man och hustru:

10 ”Äktenskapet är en Guds gåva”

20. Mannen gav sin hustru namnet Eva, ty hon blev moder till alla som lever. 21.

Herren Gud gjorde kläder av skinn åt mannen och kvinnan och klädde dem.

Efter att Gud uttalat konsekvenserna av mannens och kvinnans överträdelse, ger mannen Adam sin hustru namnet Eva – som betyder ”liv”. Trots att mannen kunde ha tyckt att kvinnan hade förlett honom att äta av den förbjudna frukten och fört dem in i död, inser han att han måste ta *sitt* ansvar för *sina* felsteg – till skillnad från före Guds ”dom” då han skyller ifrån sig. Nu ser han istället det goda i kvinnan och ger henne namnet ”liv”. Varje gång han tilltalar henne, kommer han att påminnas om hennes positiva sidor och hennes höga ställning i skapelsen. Om Adam och Eva redde ut denna kris, vilken kris finns det då som inte vi kan finna försoning i?

Även i förhållandet till Gud försonas Adam och Eva genom att ett oskyldigt djur offras, för att klä dem i nya kläder. På motsvarande sätt är Jesu offergärning grunden för det kristna äktenskapet, som ger oss kraften att leva upp till de uppmuntrande förmaningar både Paulus och Petrus ger till män och kvinnor i den kristna gemenskapen. Detta ger Paulus bl.a. uttryck för i Titus 2:11-13 – som genom ett inledande ”ty” syftar tillbaka på hur bl.a. äkta män och hustrur, pappor och mammor ska leva som troende (se vers 1-10).

11. Ty Guds nåd har blivit synlig som en räddning för alla människor. 12. Den lär oss att säga nej till ett gudlöst liv och denna världens begär och att leva anständigt, rättrådigt och fromt i den tid som nu är, 13. medan vi väntar på att vårt saliga hopp skall infrias och vår store gud och frälsare Kristus Jesus träda fram i sin härlighet. 14. Han har offrat sig själv för oss, för att friköpa oss från alla synder och göra oss rena, så att vi blir hans eget folk, uppfyllt av iver att göra vad som är gott.

11 "Äktenskapet är en Guds gåva"

Uppropet ► Under våren publicerades ett upprop för att bevara äktenskapet mellan man och kvinna. Läs gärna denna text som ett inslag i gudstjänsten.

"Bevara äktenskapet mellan man och kvinna!"

Den pågående debatten om att två män eller två kvinnor ska kunna ingå äktenskap handlar ytterst om vems intresse som ska väga tyngst i Sverige.

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna säger att familjen, byggd på äktenskapet mellan man och kvinna, utgör "den naturliga och grundläggande enheten i samhället och äger rätt till skydd från samhället och staten" (artikel 16).

I alla tider har den livgivande föreningen mellan man och kvinna betraktats som samhällets själva urcell. Föreningen mellan man och kvinna har alltid haft ensamrätt till begreppet äktenskap och åtnjutit särskilt skydd från samhällets sida.

Långt innan nationalstaten uppstod fanns äktenskapet mellan man och kvinna som en stabiliserande och skyddande faktor, bl.a. för att se till barnets bästa. Till detta hör enligt artikel 7 i Barnkonventionen att barnet så långt det är möjligt skall få omvårdnad av både sin mamma och pappa. Mer än någon annan relation tillgodoser äktenskapet detta behov.

Om äktenskapet görs könsneutralt kan det inte längre kopplas naturligt till barn och barns rättigheter – den samkönade relationen är ju principiellt steril. Med ett könsneutralt äktenskapsbegrepp kommer barnen med nödvändighet att hamna i bakgrunden. Då finns det inte heller någon unik, av staten sanktionerad, institution för mamma-pappa-barn-relationen. Detta är inte rimligt om vi menar att barnens intresse är viktigt i vårt samhälle idag.

Att bevara äktenskapet som en relation mellan en man och en kvinna handlar inte om att diskriminera någon. Registrerat partnerskap finns ju redan för samkönade relationer och ger samma juridiska och ekonomiska trygghet som ett äktenskap. Om äktenskapsbegreppet utvidgas till att omfatta två män eller två kvinnor, öppnas däremot dörrarna för att också andra samlevnadsformer, som inte är allmänt accepterade, ska definieras som äktenskap.

Vi kräver därför att begreppet äktenskap reserveras för relationen mellan en man och en kvinna och att varje förslag att kalla könsneutrala relationer för äktenskap avvisas av Sveriges riksdag och regering.

12 "Äktenskapet är en Guds gåva"

Andra inslag ► Tänk på att i gudstjänsten kan sång, drama och annan medverkan bidra till att förstärka budskapet. Avsluta gudstjänsten med en förbönsstund för att förnya äktenskapslöften, till försoning och för äktenskap ute i samhället. Be gärna även för uppropet och om ni har möjlighet låt en kollekt – eller en del av en kollekt – gå till arbetet kring uppropet.

Anordna namninsamling i kyrkan ► Vi vill också uppmuntra till att man i samband med gudstjänsten/sammankomsten ger besökarna möjlighet att underteckna uppropet. För att insamlingen av namnunderskrifter ska gå så smidigt som möjligt, är det bra att det finns flera platser där man kan skriva under uppropet. Ställ t.ex. upp några bord vid utgången från kyrksalen eller i foajén, och placera någon där som med ett leende kan svara på åtminstone några frågor. Listor för uppropet går att skriva ut från hemsidan eller beställer från aktionskommittén. Se till att det finns pennor som fungerar... Även i mindre församlingar kan det vara bra att ha minst två bord, så att även de som vill gå hem direkt efter mötet hinner vänta den korta stund som då krävs.

Det går även att skicka runt listor under t.ex. ett församlingsmöte. Ta upp uppropet som en punkt i början av det administrativa mötet i församlingen, så kan uppslagslistor sedan skickas runt i bänkraderna.

Glöm sedan inte att skicka in listorna! *Mer fakta bittar du här:*

www.bevaraäktenskapet.nu

Adress: c/o Svenska Evangeliska Alliansen, Rehnsgatan 20, 113 57 STOCKHOLM

Telefon: 08-30 07 80

E-post: info@bevaraaktenskapet.nu

Pg: 108 64 10-6